

щенні кваліфікації, організують відбір керуючих та інших фахівців для участі в курсах підвищення кваліфікації, розробляють навчальні програми й вибирають методи навчання.

Планування перепідготовки керуючих включає оцінку потреби в працівниках у цілому по організації.

При визначенні потреб організації в керуючих користуються складанням структури керування, яку потрібно створити. Поряд з аналізом цієї структури проводиться «інвентаризація» персоналу й оцінюється їхня діяльність. На кожного керуючого заводиться спеціальна карта, де фіксуються вік, стан здоров'я, рівень освіти, досвід, оцінка роботи проходження курсів або будь-яких інших видів перепідготовки.

Після зіставлення «ідеальної структури організації» виробляються плани нових працівників, підготовки й просування старих.

Для координування дій і розробки основних напрямків в області перепідготовки створюються комітети, куди входять представники керівництва компанії, начальники відділів кадрів, перепідготовки й планування.

Індивідуальні плани перепідготовки керуючих складаються їхніми безпосередніми керівниками, а потім переглядаються й коректуються вищестоящим керівництвом.

Ряд організаційних заходів спрямований на те, щоб підвищити коефіцієнт застосування знань, отриманих на курсах підвищення кваліфікації. Щоб підвищити коефіцієнт віддачі знань, організують спільні заняття керуючих різних рівнів. Спільні заняття поліпшують двосторонні зв'язки керуючих з підлеглими.

Основними формами підвищення кваліфікації керуючих у компаніях є стаціонарні курси з відривом від роботи, вечірні курси й заняття з викладачами в робочий час.

1.Дмитренко Г.А. Мотивация и оценка персонала. – К.: МАУП, 2002. – 185 с.

2.Колпаков В.М. Стратегический кадровый менеджмент. – К.: МАУП, 2005. – 145 с.

3.Савченко В.А. Управление развитием персонала. – К.: КНЕУ, 2002. – 112 с.

Отримано 20.05.2008

УДК 316.334 (477)

О.М.ВІНОГРАДСЬКА

Харківська національна академія міського господарства

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Досліджується проблема оцінки ефективності соціальної сфери й пропонуються

критерії ефективності соціальної діяльності, методи розрахунку соціальних результатів і витрат.

Провідні країни ринкової економіки велику увагу приділяють ефективному функціонуванню таких галузей, як освіта, охорона здоров'я, туризм і відпочинок, житлово-комунальне господарство, екологія. Посилення вимог до кваліфікації, освітнього рівня працівників, а також створення інтелектуального, духовного багатства суспільства, значення соціальної сфери постійно зростає. В Україні функціонування галузей соціальної сфери все ще здійснюється за другорядним принципом.

Складовою частиною системи ринкового господарства є проблема ефективності, у тому числі соціальної сфери. Треба відзначити, що дана проблема є недостатньо розробленою. Одні дослідники вважають, що стосовно діяльності соціальної сфери не застосована категорія ефективності, оскільки кінцеві підсумки її функціонування досить важко піддаються точному кількісному виразу. Інші стверджують, що, незважаючи на складність визначення ефективності соціальної сфери, – це об'єктивна реальність, яка повинна вивчатися й оцінюватися [1].

Діяльність галузей соціальної сфери пов'язана з виконанням соціальних і економічних функцій. Тому при визначенні ефективності соціальної сфери варто враховувати не тільки економічний, але й соціальний ефекти.

Ефект економічний – це конкретний результат ефективності розв'язання даної господарської, технічної чи економічної проблеми.

Соціальний ефект від функціонування соціальної сфери полягає насамперед у задоволенні потреб суспільства в найважливіших соціальних благах (освіта, охорона здоров'я населення, культура та ін.).

Економічний ефект від діяльності галузей соціальної сфери визначається через зміну найважливіших економічних показників. Це обумовлено тим, що продукція соціальної сфери непрямым образом, наприклад через збереження здоров'я населення, інтелектуального потенціалу суспільства та ін., впливає на соціально-економічний розвиток суспільства, ріст валового внутрішнього продукту та ін.

Однак ефект сам по собі недостатньо характеризує діяльність людини. Для більш повної її характеристики важливо знати, у що обійшовся результат. Тому необхідно отриманий результат зрівняти з тими витратами, за допомогою яких він отриманий, тобто віднести ефект до витрат. Таке зіставлення дає відносну величину – ефективність.

Визначення ефективності соціальної сфери ускладнюється тим, що не тільки соціальний, але й економічний ефект не завжди піддаєть-

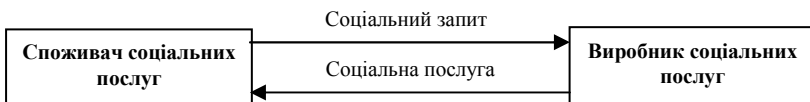
ся кількісному виразу [2].

Оскільки ефект буває економічний (приріст продукції, прибутку та ін.) і соціальним (покращення умов праці, охорона довкілля і здоров'я людини та ін.), то виділяють економічну та соціальну ефективність.

Ефективність соціальної діяльності у соціальній сфері – це узагальнений, інтегральний показник якості, а також це явище, яке зачіпає безліч різноманітних соціальних факторів, які впливають на загальний добробут людини.

Оцінка ефективності соціальної діяльності має враховувати як досягнення в кількісних параметрах, так і в якісних характеристиках. Коли оцінюється результат співвідношення фінансових, матеріальних, трудових, тимчасових і інших витрат із рівнем реалізації стратегічних і тактичних цілей, то досягнутий результат зіставляється з прийнятими стандартами соціального обслуговування населення.

При визначенні ефективності соціальної діяльності слід брати до уваги не ефективність взагалі, а ефективність функціонування системи соціального забезпечення. Відобразимо цю систему схематично (рисунк) [3].

Функціональна схема «споживач – виробник»

Визначивши потреби, споживач соціальних послуг надсилає запит до виробника, який у свою чергу визначає всю необхідну інформацію про достовірність інформації про споживача. Коли інформація про споживача відповідає необхідним потребам у виконанні певної послуги, то забезпечується виконання зворотного зв'язку у вигляді соціальної послуги. В даному разі оцінку ефективності виконання соціального запиту можна передати залежністю

$$E_c = \frac{m_p}{m_n} , \quad (1)$$

де E_c – ефективність виконання соціального запиту; m_p – реальний час виконання соціального запиту; m_n – плановий час виконання соціального запиту.

Аналізуючи отримані результати розрахунку ефективності виконання соціального запиту, можна робити певні висновки: так, якщо

$E_c > 1$, то в такому разі ефективність виконання соціального запиту буде низькою, з іншого боку, коли $E_c < 1$, то ефективність висока. У разі, коли $E_c = 1$, ефективність буде оптимальною. Це пояснюється тим, що між ефективністю і часом виконання соціального запиту існує обернено-пропорційна залежність, тобто при збільшенні часу виконання соціального запиту ефективність зменшуватиметься.

Наведемо формулу результативності виконання соціального запиту:

$$I_{B3} = \frac{B_{\text{ФАКТ}}}{B_{\text{ПЛАН}}} \times 100\% , \quad (2)$$

де I_{B3} – індекс виконання соціального запиту; $B_{\text{ФАКТ}}$ – фактичне виконання соціального запиту; $B_{\text{ПЛАН}}$ – планове виконання соціального запиту.

Результативність виконання соціального запиту може бути оцінена за 4-бальною шкалою. Коли $0 < I_{B3} < 25$, то результативність буде незадовільна. Коли $25 < I_{B3} < 50$, то результативність буде задовільною. В разі $50 < I_{B3} < 75$, результативність добра, а коли $75 < I_{B3} < 100$, то результативність відмінна.

Крім вищенаведених показників існує також якісний показник, що характеризує ефективність якості виконання запиту споживача. Його можна визначити за формулою

$$E_{\text{якісн}} = \frac{O_C}{O_B} , \quad (3)$$

де $E_{\text{якісн}}$ – ефективність якості виконання запиту споживача; O_C – оцінка споживача, яка визначається за 6-бальною шкалою; O_B – оцінка виконавця запиту споживача.

Якщо $E_{\text{якісн}} > 1$ – задоволений споживач, $E_{\text{якісн}} = 1$ – задоволений і споживач і клієнт, $E_{\text{якісн}} < 1$ – задоволений лише виконавець.

Ефективність соціальної сфери на макрорівні визначається побічно через вплив на ріст основних макроекономічних показників. Ефект від діяльності організацій соціальної сфери проявляється не відразу, а протягом ряду економічних циклів і відображається на економічних показниках наступних років.

Певне представлення про ефективність окремих галузей соціальної сфери дає порівняння нормативних показників з досягнутими (кількість студентів, театрів і т.д. на визначену кількість населення).

Ефективність організацій соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я) можна оцінити з погляду збитку, який може бути нанесений

економіці, якщо дані організації соціальної сфери не будуть функціонувати зовсім або діяти не на повну потужність.

Інтенсивний розвиток соціальної сфери, підвищення її значимості в соціальній ринковій економіці вимагають росту ефективності галузей соціальної сфери. До ступеня росту ефективності відносяться: наявність нормативної бази; забезпеченість економічними ресурсами; пільгове оподаткування; гнучка система керування.

Особливу увагу слід приділяти при оцінці ефективності соціального обслуговування проблемі якості та рівню обслуговування населення. При реалізації цієї проблеми виникають детальніші предмети оцінки ефективності, такі як: види обслуговування; форми, методи і технології соціального обслуговування; результати соціального обслуговування. Для оцінки цих видів обслуговування використовуються методики: оцінки ефективності видів соціального обслуговування; оцінки ефективності форм, методів, високих технологій соціального обслуговування; оцінки результатів соціального обслуговування.

Слід констатувати, що до сьогодення не знайдена єдина модель оцінки ефективної організації, не вироблений єдиний показник ефективності соціальної діяльності, але розроблена множина подібного роду моделей, пропонуються десятки критеріїв ефективної організації.

1. Соціальне забезпечення в Україні: Збірник законодавчих актів та офіційних документів. Вип. 4 – К., 1998. – 125 с.

2. Теренс М. Ганслі. Соціальні політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. – К.: Основи, 1996. – 86 с.

3. Ягодка А.Г. Соціальна інфраструктура і політика. – К.: КНЕУ, 2000. – 182 с.

Отримано 20.05.2008

УДК 332.133.44 : 664.6

В.В.РЖЕПШЕВСЬКА

Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПОЛТАВСЬКОГО РЕГІОНУ ЧЕРЕЗ НОВІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Розглядаються проблеми розвитку регіональних підприємств промисловості. Проведено аналіз економічного середовища регіону, виявлено напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємств. Доведено доцільність створення регіонального міжгалузевого кластера на базі підприємств харчової промисловості.

Забезпечення конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств є першочерговим завданням у контексті вступу України